

Przewodnik zawiera informacje
o dostępności dla wózków inwalidzkich

Przewodnik po Malcie

Małgorzata i Kamil Kowalewicz

wydane przez

ROBIMY PODRÓŻE
NA DWÓCH NOGACH I CZTERECH KOŁACH

www.robimypodroze.pl

Lokalizacja i dojazd

Przewodnik po Malcie należy zacząć od tego, gdzie znajduje się ona na mapie. **Malta, a raczej Republika Malty** to niewielki archipelag 10 wysp, z czego tylko cztery są zamieszkane. Największą i jednocześnie główną wyspą archipelagu jest właśnie Malta zajmująca 246 km² powierzchni, co stanowi aż 78% powierzchni całej Republiki. Stolicą Republiki jest Valletta, zespół miejski zlokalizowany na głównej wyspie. Malta leży na morzu Śródziemnym około 80 km na południe od Sycylii i 285 km na północ od Tunezji. Maltańczycy posługują się dwoma językami, maltańskim i angielskim, i oba są uznawane za urzędowe języki Malty. Walutą obowiązującą w Republice jest euro.

Z racji na to, że Malta jest wyspą, **najłatwiej i najszybciej dostać się tam można samolotem** (lot trwa około trzech godzin). Z Polski loty na tę niewielką wyspę obsługiwane są przez narodowego przewoźnika Air Malta. Jednak znacznie taniej na wyspę można dolecieć tanimi liniami takimi, jak Wizzair czy Ryanair, które obsługują połączenia z wielu miast Polski. Cena biletu nie jest wygórowana, a jak upoluje się promocję, to można kupić bilet za niecałe 300 zł w dwie strony. Dla tych, co nie lubią lub nie mogą latać jedyną drogą na Maltę będzie dojazd samochodem na Sycylię i stamtąd promem na Maltę. Jednak w tym wypadku trzeba się liczyć z wielogodzinną podróżą.

Jeżeli chodzi o poruszanie się po wyspie to najtańszym i najlepszym sposobem jest komunikacja publiczna. Siedmiodniowa karta na nieograniczoną liczbę przejazdów, zarówno w dzień jak i w nocy, to koszt nieco ponad 20 euro za osobę. Niewątpliwym atutem komunikacji miejskiej jest to, że autobusy dojeżdżają do wszystkich atrakcji turystycznych i każdy z nich jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych

Historia Malty

Przewodnik po Malcie byłby niepełny bez historii tego miejsca, więc przed rozpoczęciem zwiedzania Malty polecamy zapoznanie się z jej historią. **Historia obecnej Republiki Malty sięga ponad 7000 lat.** To wtedy zaczęła rozwijać się tu cywilizacja. Dowodem na tak wczesne pojawienie się ludzi na wyspach są znalezione w jaskini Għar Dalam naczynia stworzone przez człowieka w około 5000 roku p.n.e. Malta może się także poszczycić najstarszymi na świecie, starszymi nawet od egipskich piramid, budowlami wznoszonymi tu już w 3600 roku p.n.e. **Nazwa Malta pochodzi z fenickiego rdzenia MLT znaczącego „schronienie”, „bezpieczny port”.** Przez wieki wyspy maltańskie żyły swoim życiem dopóki w 800 roku p.n.e. nie podbili ich Fenicjanie, a następnie Rzymianie. Jako ciekawostkę można dodać, że w 60 n.e. na mieliźnie u brzegów wyspy rozbił się statek przewożący do Rzymu, jako więźnia, św. Pawła, który nawrócił Maltę na chrześcijaństwo. Po upadku Cesarstwa Rzymskiego Maltę przejęli Arabowie, następnie Sycylijczycy, aż wreszcie w 1530 roku cesarz

Karol V Habsburg przekazał wyspę Zakonowi Maltańskiemu w zamian za opłatą roczną w wysokości jednego sokoła maltańskiego. To właśnie pod panowaniem Zakonu powstały piękne budowle, które przetrwały na Malcie do dziś.

18 maja 1565 roku rozpoczęło się Wielkie Obłężenie Malty przez Imperium Osmańskie, które to Malta odparła. Nieco ponad 200 lat później maltańczycy przegonili z wysp wojska Napoleona, aby w 1815 roku decyzją kongresu wiedeńskiego stać się kolonią brytyjską. Podczas II Wojny Światowej Malta wykorzystywana była przez Brytyjczyków jako baza lotnicza oraz port okrętów podwodnych. Z tego właśnie względu była ona cyklicznie bombardowana przez wojska Niemieckie. Częściową niepodległość Malta uzyskała w 1964 roku, jednak nadal głową Państwa była królowa brytyjska Elżbieta II. Pełną niepodległość Malta zyskała 13 grudnia 1974 roku kiedy to proklamowana została Republika Malty.

Mapa zwiedzania

A

Valletta i Konkatedra św. Jana

Zaczynamy od Valletty, która **jest obecnie stolicą Republiki Malty**. Jej budowę w 1566 roku rozpoczął wielki mistrz zakonu maltańskiego Jean Parisot de la Valette i to właśnie od jego nazwiska miasto przyjęło swoją nazwę. Celem budowy miasta było wzmocnienie obronności półwyspu Sciberras. Ta najbardziej wysunięta na południe stolica europejska posiada aż 320 zabytków co czyni ją jednym z najbardziej zagęszczonych obszarów zabytkowych na świecie i m.in. dlatego **została wpisana na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO**. Warto wspomnieć, że Valletta to także jedna z najmniejszych europejskich stolic. Jednak mimo niewielkich rozmiarów jest ona bardzo urokliwa i zdecydowanie warta odwiedzenia

Spacer po Valletcie rozpoczynamy od jej zachodniej strony przechodząc przez nową (piątą już w tym miejscu) Bramę Miejską. Po jej obu stronach zobaczyć możemy potężne, nowoczesne schody, które komponują się z równie nowoczesnym Budynkiem Parlamentu. Tak oto znajdujemy się na głównej ulicy Valletty, którą jest ul. Republiki. Ulica ta biegnie przez całe miasto i znajduje się przy niej wiele wartych zobaczenia zabytków, jak i niezliczona ilość sklepów. Przy tejże ulicy znajduje się chyba jeden z największych skarbów miasta, czyli **powstała w XVI wieku Konkatedra Św. Jana**. Z zewnątrz nie robi piorunującego wrażenia, ale po wejściu po prostu powala na kolana swoim barokowym przepychem. Główny ołtarz został wyrzeźbiony w ciemnych marmurach i lazurycie, i przedstawia Chrzt Jezusa. Nawa główna ma 53 metry długości i 15 metrów szerokości, łącznie z 8 bocznymi ołtarzami, z których każdy poświęcony jest innemu langue (językowi) Zakonu. Osobna historia to podłoga, która wyłożona jest nagrobnymi płytami upamiętniającymi znamienite postaci Zakonu.

Poza swoim barokowym pięknem Konkatedra skrywa jeszcze jeden sekret. Otóż w oratorium znajduje się najstynniejszy i jedyny podpisany obraz Carravaggia zatytułowany Ścięcie Św. Jana Chrzciciela. Naprawdę warto odwiedzić to miejsce. Pamiętajcie tylko, że kobiety w zbyt krótkich spodenkach zostaną poproszone o założenie rozdawanej na wejściu zapaski. Spacerując po Valletcie nie sposób nie wstąpić do jedynego zielonego miejsca w mieście, czyli Lower Barrakka Gardens. Dolne Ogrody Barrakka to nic innego jak ładny, pięknie położony park, który razem z bliźniaczymi Górnymi Ogrodami Barrakka daje wytchnienie i cień w upalne dni. Na skraju tychże ogrodów znajduje się **Siege Bell Memorial, powstała dla upamiętnienia 7000 ofiar Wielkiego Oblężenia Malty** w czasie II Wojny Światowej - dzwonnica, z ogromnym odzywającym się każdego południa dzwonem. Także z tych ogrodów jak na dłoni widać panoramę Trójmiasta, czyli Vittoriosa, Senglea i Cospicua położonych na cyplach w sąsiedztwie Valletty. W mieście warto spędzić cały dzień aby się w nim kilka razy zgubić i odnaleźć poznając i podziwiając piękne zabytki oraz zabudowania, choćby takie jak charakterystyczne dla architektury Valletty zbudowane i pomalowane na kolorowo drewniane balkony.

Teren w bezpośrednim sąsiedztwie Konkatedry jest płaski, a sama atrakcja jest dostosowana i zwiedzanie jest naprawdę komfortowe.

Valletta położona jest na wzniesieniu, więc droga nieustannie pnie się w górę i opada w dół.

Stanowić to może problem nie tylko dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, ale także mających kłopoty z chodzeniem. Szczególnie daje się to we znaki kiedy zboczyć z głównej arterii miasta. Także dla tych, którzy mają problemy z chodzeniem dobrym pomysłem wydaje się skorzystanie z usług kolejki obwożącej po mieście (jest ona dostosowana).

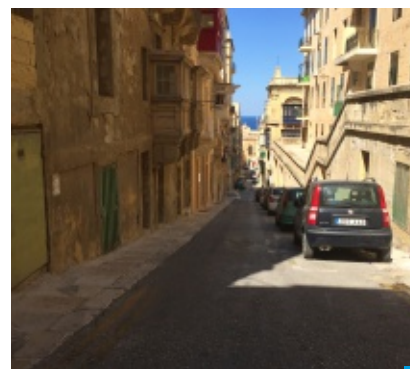
Miasto otwarte całą dobę. Konkatedra 9:30-16:30, w niedzielę do 12:30

Zwiedzanie z zewnątrz jest bezpłatne. Wejście do Konkatedry kosztuje 10 euro, dzieci do lat 12 wchodzą za darmo.

35°53'47.8"N 14°30'34.4"E

Mdina, Ciche Miasto

Mdina, czyli w dosłownym tłumaczeniu Miasto **to dawna stolica Malty** i nasz przewodnik po Malcie nie mógł jej pominąć. To niewielkie miasteczko z urokliwymi, wąskimi uliczkami i pięknym widokiem na całą wyspę znajduje się w centralnej części kraju. Obecne tereny Mdiny zamieszkane były już na początku IV wieku p.n.e. i w następnych latach ochoczo wykorzystywane przez wszystkich zdobywców wyspy jako tereny warowne, głównie ze względu na położenie miasta na sprzyjającym obserwacjom wzniesieniu. Obecnie Mdinę zamieszkuje niecałe 300 mieszkańców i pełni ona rolę głównie turystyczną.

Aby dostać się z Valletty do Mdiny należy udać się na przystanek Valletta C2 i wybrać autobus 51, 52 lub 53, który zawiezie nas bezpośrednio na przystanek Rabat 3 znajdujący się nieopodal Mdiny.

Po wyjściu z autobusu kierujemy się przez ogrody do głównego wejścia do miasta. Prowadzi ono przez bramę z dwoma lwami po bokach, którą możecie rozpoznać jako **Bramę Królewskiej Przystani z popularnego serialu Gra o Tron**. Gdy już przedostaniemy się przez bramę wchodzimy w zawiły świat uroczych uliczek. Jest wąsko, klimatycznie i wszędzie jasno od kamienia z jakiego powstały zabudowania.

Jeśli odwiedzicie Mdinę, do czego oczywiście zachęcam, koniecznie weźcie mapę turystyczną z pobliskiej informacji znajdującej się na lewo za bramą, a następnie pójdźcie inaczej niż prowadzi szlak turystyczny. Poczujcie to miasto w spokoju, na zabytki będzie czas. Taką niestandardową trasą po chwili dojdziecie do murów Mdiny znajdujących się w pobliżu Bastion Square. Poza tym, że na murach z powodzeniem można się poopalać roztacza się stąd także niesamowita panorama Malty od Valetty aż po zatokę św. Pawła. Nic więc dziwnego, że ludzie wspinają się tu na mury i delektują widokiem. Gdy już nacieszymy oczy tą zapierającą dech w piersiach panoramą, ruszamy naszą odwróconą trasą w kierunku „The hole in the wall” znajdującego się przy ul. Magazine.

Miejsce to, które jest niczym innym jak przejściem z jednego budynku do drugiego jest o tyle ciekawe, że w czasie II Wojny Światowej wykorzystywane było jako magazyn paliwa i podobno częściowo jako schron. Nieopodal „dziury w ścianie” znajduje się, zbudowana pod koniec XVII wieku na miejscu domu gubernatora, Katedra św. Pawła (wstęp bezpłatny). Katedra posiada imponującą fasadę i niezwykłą czerwono-białą kopułę. W jej wnętrzu na szczególną uwagę zasługuje zdobiona marmurem podłoga, która w rzeczywistości jest nagrobkami biskupów Mdiny, zdobionymi herbami i inskrypcjami.

Ciekawostką jest to, że **Mdina po wielkim trzęsieniu ziemi z 1693 roku** została praktycznie całkowicie zniszczona. Jednak na większą uwagę niż fakt trzęsienia ziemi, zasługuje przypuszczenie, że w Mdinie około 60 roku n.e. przebywał apostoł Paweł, którego statek rozbił się u wybrzeży wyspy. Działalność św. Pawła w oczach rdzennej ludności wyspy zyskała mu miano Boga na skutek wielu uzdrowień, jakich rzekomo dokonał oraz całkowitego wyzdrowienia po ukąszeniu go przez jadowitego węża. Niestety nie można w 100% potwierdzić, że św. Paweł przebywał w Mdinie.

Polecamy zagubienie się w tym pięknym, spokojnym krajobrazie nie skupiając się jedynie na zabytkach, a na chłonięciu wyjątkowej atmosfery tego nazywanego „Miastem Ciszy” miejsca.

Mdina jest w 99% dostosowana do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Wszystkie chodniki wyłożone są równym kamieniem, a górę jest jak na lekarstwo. Podobnie jest z zabytkami, do których prowadzą łagodne podjazdy. Jedyną trudnością jaką napotkacie na swojej drodze to wejście na mury miasta. Niestety prowadzą do nich schody i brak jest jakiegokolwiek podjazdu.

Miasto otwarte jest całą dobę

Wejście do miasta jest bezpłatne, za wstęp do zabytków trzeba zapłacić.

35°53'05.8"N 14°24'12.4"E

Rabat, czyli w dosłownym tłumaczeniu **przedmieścia** znajdują się dokładnie naprzeciwko Mdiny. Rabat słynie głównie z Katakumb św. Pawła i w to właśnie miejsce na początku zabiera nasz przewodnik po Malcie. Miejsce to jest główną atrakcją turystyczną Rabatu i zdecydowanie godnym polecenia miejscem. Te znajdujące się **w sąsiedztwie Kościoła św. Pawła katakumby zbudowane zostały ok. III wieku n.e.** na bazie fenickich hypogeów. Katakumby są ogromne i liczą sobie ponad 2200 m² przy ok. 900 metrach długości. Podobno przechowywano tu ponad 1000 ciał. Obecnie nie można ich zwiedzać w całości, jednak to co jest udostępnione turystom bardzo dobrze pokazuje sposób pochówku z przed prawie 2000 lat. Ciekawostką jest to, że Katakumby św. Pawła w żaden sposób, poza nazwą, nie są połączone z jego osobą. Naprzeciwko opisanych powyżej katakumb znajdują się Katakumby św. Agaty, które możecie zwiedzić na tym samym bilecie co Katakumby św. Pawła.

Kilkadziesiąt metrów przed katakumbami znajduje się **Kościół pod wezwaniem św. Pawła**. Nazwany on został tak ponieważ w grocie nieopodal niego podobno przebywał św. Paweł. Niegdyś grotę można było zwiedzać, obecnie jest ona zamknięta dla turystów z racji na prowadzone w niej prace archeologiczne i renowacyjne. W inne czasy można się przenieść udając się do Wignacourt Collegiate Museum, które mieści się w barokowej rezydencji kapelanów kawalerów maltańskich, dokładnie naprzeciwko Kościoła św. Pawła. Podziemia muzeum oferują punicko-rzymsko-chrześcijański labirynt oraz schrony z okresu II wojny światowej. Na parterze znajduje się kolekcja obrazów europejskich i regionalnych artystów oraz srebra, a także jedyny w swoim rodzaju drewniany ołtarz używany na okręcie kawalerów maltańskich do odprawiania mszy świętych. W muzeum obejrzeć można także rzadki egzemplarz traktatu autorstwa króla Henryka VIII – Obrona siedmiu sakramentów.

Tuż przy Mdinie, na prawo od przystanku Rabat 3 znajduje się pochodzący z I wieku n.e., świetnie zachowany dom dostojnika rzymskiego **Domvs Romana**. Najbardziej spektakularną częścią domu jest niewiarygodna, trójwymiarowa mozaika podłogowa. Obecnie w domu znajduje się otwarte dla turystów muzeum.

Uliczki Rabatu są wąskie, a chodniki jeszcze węższe, także osobom na wózkach inwalidzkich proponujemy korzystanie z ulic, oczywiście z zachowaniem bezpieczeństwa. Rabat podobnie jak Mdina leży na górze, także czasami możecie natrafić na strome zjazdy/podjazdy, jednak do opisanych przeze mnie miejsc dojedziecie na płasko. Jeżeli chodzi o Domvs Romana to ma ono podjazd i jest dostosowane, natomiast Katakumby są tylko częściowo dostosowane. Można wjechać do kompleksu i multimedialnego muzeum, ale do wnętrza Katakumb już nie. Zlokalizowane naprzeciwko Kościoła św. Pawła Wignacourt Collegiate Museum niestety nie jest dostosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Katakumby i Domvs Romana: 9:00-17:00
Wignacourt Collegiate Museum: 9:30-17:00

Wejście do Katakumb kosztuje 5 euro dorośli i 2,5 euro dzieci. Domvs Romana 6 euro dorośli i 4,5 euro dzieci. Wignacourt Collegiate Museum 5 euro dorośli i 2,5 euro dzieci w wieku 7 – 11 lat.

35°52'50.7"N 14°23'50.1"E

D

Rotunda w Moście

Mosta to położone w środkowej części wyspy miasto, które popularne wśród turystów jest głównie z powodu usytuowanego w centralnej części miasta kościoła. Kościół Wniebowzięcia Matki Bożej, czyli Rotunda w Moście (Mosta Dome) to rzymskokatolicki kościół wybudowany w XIX wieku na bazie projektu maltańskiego architekta. Kościół słynie z ogromnej niepodpartej kopuły o średnicy ponad 37 metrów. Kupała Mosta Dome jest dziewiątą co do wielkości niepodpartą kopułą na świecie i trzecią w Europie. Na uwagę zasługuje też ogromna grubość ścian zewnętrznych budowli, które aby podtrzymać tak wielką kopułę mają aż 9 metrów grubości. Jednak to, co najciekawsze w tej budowli to historia Cudu Bomby. Otóż **9 kwietnia 1942 roku zrzucona przez Luftwaffe 500 kilogramowa bomba przebiła kopułę Rotundy**, spadła pomiędzy ok. 300-osobową grupę wiernych oczekujących na mszę i nie wybuchła. Obecnie na tyłach Rotundy można zobaczyć bombę tego samego typu, która uderzyła w kościół, a miejsce przebicia kopuły nadal jest widoczne.

Tuż obok kościoła znajduje się angielska, czerwona budka telefoniczna, dowód na to, że Malta niegdyś była brytyjską kolonią.

Aby dotrzeć pod kościół należy w Vallecce dostać się na przystanek Valletta B5, a następnie wybrać jeden z bezpośrednich autobusów: 41, 42, 44, 45, 47, 48.

Wejście do środka Katedry jest dostosowane.

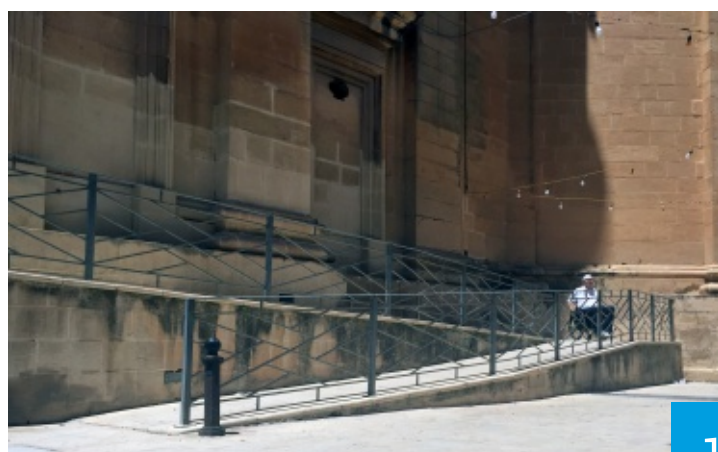
pon. – wt.: 9:30-17:00; sob.: 9:30-16:30;
niedz.: 12:00-16:00

2 euro

35°54'36.3"N 14°25'34.6"E

Ta' Qali Crafts Village

W naszym przewodniku po Malcie udajemy się teraz do miejsca, które nie jest topową atrakcją Malty i dzięki temu nie jest pełne turystów. **Na terenie nieczynnego już lotniska wojskowego wykorzystywanego przez RAF**, w miejscowości Ta' Qali znajduje się wioska rękodzieła i to właśnie tam się udajemy.

Do wioski rękodzieła z Valletty można dojechać autobusem numer 51, 52, 53 i 56. Trzeba wysiąść na przystanku Qali 3 i następnie przespacerować się 900 metrów ulicą Vjal L-Istadium Nazzjonali lub podjechać autobusem 186 lub 202 na przystanek Villagg.

W Ta' Qali Crafts Village znaleźć można **słynne wyroby ze szkła nazywane Mdina Glass**, a także wyroby z drewna, metalu, srebra czy porcelany. Bardzo ciekawe jest samo miejsce gdzie wyrabiane i sprzedawane są wyroby, ponieważ wszystkie warsztaty i sklepiki ulokowane są w hangarach lotniczych. Dodatkową atrakcją jest to, że w wiosce odbywają się warsztaty i pokazy wyrobu przedmiotów ze szkła.

Poruszanie się po wiosce na wózku inwalidzkim nie powinno stanowić większego problemu.

9:00 – 17:00

Wejście i pokazy są darmowe, za produkty trzeba zapłacić.

35°53'29.1"N 14°25'04.7"E

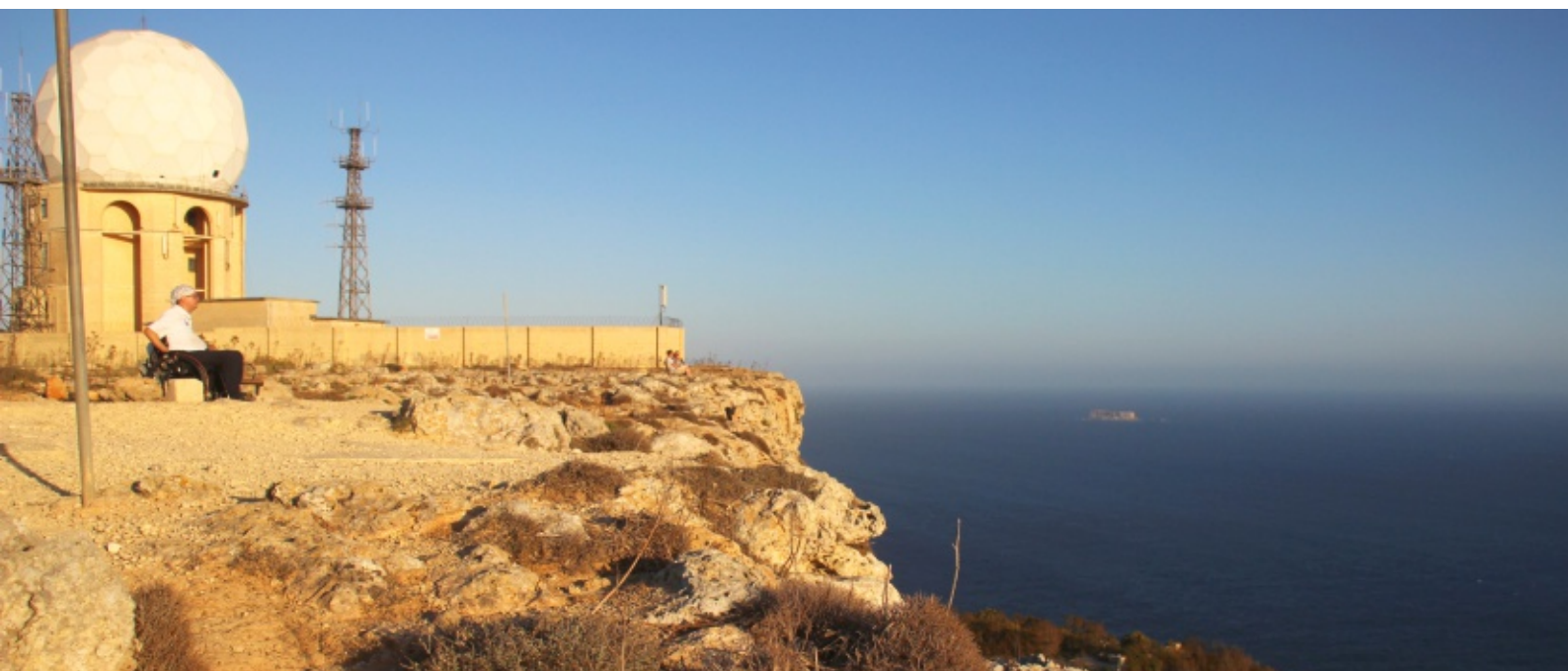
Dingli Cliffs

W naszym przewodniku nie mogło zabraknąć najwyższego punktu w całym archipelagu maltańskim. Mowa tu o **Klifach Dingli**, formacji skalnej znajdującej się na południowo-wschodnim brzegu Malty.

Z Valletty najszybciej na klify dostać się można autobusem 53, z którego na przystanku Rabat trzeba przesiąść się w autobus numer 201 i z niego wysiąść na przystanku Zuta.

Klify Dingli wzięły swoją **nazwę od nazwiska angielskiego rycerza Zakonu Maltańskiego**, który w XVI wieku osiadł na tym terenie. Klify w najwyższym miejscu mierzą 253 metry wysokości. Ciekawostką jest to, że nad klifami ustawiona jest wieża kontroli ruchu lotniczego, która kiedyś pełniła rolę stacji radarowej Królewskich Sił Powietrznych.

Warto przyjechać tutaj w złotej godzinie i na jednej z ławeczek podziwiać wschód czy zachód słońca.

Dostęp nad samo urwisko klifów jest mocno utrudniony z racji na skaliste, nierówne podłoże. Klify można obejrzeć z pobliskiej drogi.

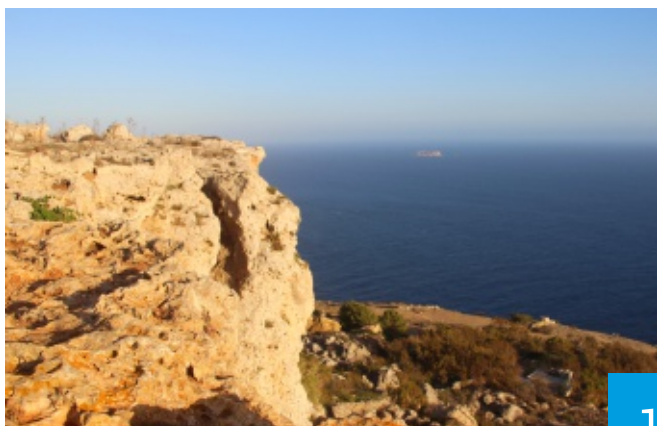
Otwarte całą dobę

Bezpłatne

35°50'37.2"N 14°23'48.5"E

G

Blue Grotto

Niebieska Grota znajduje się południowo-zachodniej części wyspy i jest dostępna jedynie od strony morza.

Z Valletty do Blue Grotto można dojechać autobusem numer 74, należy wysiąść na przystanku Panorama i przejść 700 metrów lub pojechać autobusem 73 z Valletty i na przystanku Iz-Zurrieq przesiąść się na autobus numer 201, który dowiezie nas na przystanek Grotto.

Do systemu jaskiń, składających się z sześciu sal można wpłynąć od zatoki Wied iż-Zurrieq. Największą z sal jest właśnie Blue Grotto, która ma **90 metrów długości i 40 szerokości**. Grota poza swoimi rozmiarami imponuje też kolorami wody i skał, które można w niej zaobserwować. Woda mieni się różnymi odcieniami błękitu, a dzieje się dzięki wpadającemu tu słońcu, piaszczystemu podłożu i niezwykle czystej wodzie. Niekiedy też można zaobserwować na wodzie pomarańczowe plamy, które faktycznie są algami.

Dostęp dla osób na wózku nie jest możliwy

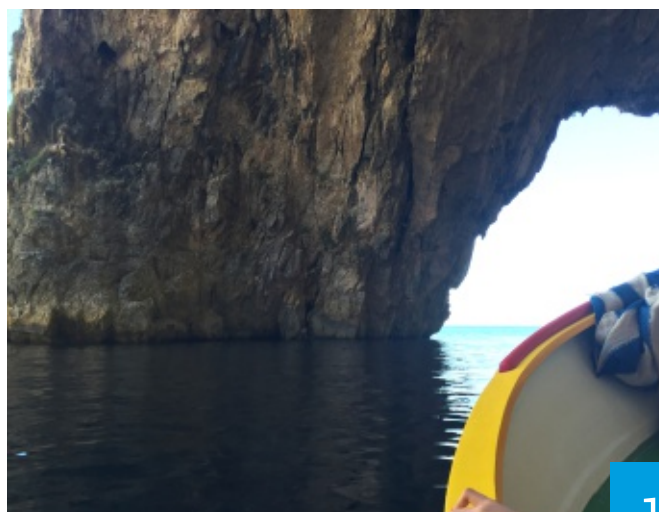
Latem od 9:00 do 17:00
Zimą od 9:00 do 15:30

Dorośli 8 euro, dzieci 4 euro

35°49'11.5"N 14°27'07.1"E

Udajemy się teraz do dwóch **najpopularniejszych, megalitycznych świątyń na Malcie, czyli Haġar Qim i Mnajdra**.

Do świątyń z Valletty najłatwiej dojechać autobusem numer 74, który dowozi nas na przystanek Hagar znajdujący się nieopodal świątyń.

Nim udamy się do świątyń warto odwiedzić tutejsze muzeum pokazujące historię tego miejsca oraz obejrzeć **film obrazujący, jak odkryto świątynie**. Można też tutaj zmierzyć się z techniką budowy z czasów powstawania świątyń, a to wszystko w cenie biletu wstępu.

Na początku należy wspomnieć, że **świątynie powstały w IV i III wieku p.n.e.**, a odkryte zostały w 1839 roku podczas prac rolnych.

Pierwszą świątynią, do jakiej się udajemy po wyjściu z muzeum jest Haġar Qim. Haġar Qim pierwotnie składała się z czterech świątyń. Główna świątynia była tak ustawiona, by w różnych porach roku słońce oświetlało jej kolejne ołtarze. Znajdują się tu **monolity, które mają 3 metry wysokości, 6 szerokości i ważą aż 20 ton**. Aż trudno sobie wyobrazić, że były ustawiane jedynie dzięki sile ludzkich mięśni. Prastare ludy Malty, podobnie jak Majowie składali krwawe ofiary swoim bogom, a zatem w świątyni znajdują się także przypominające grzyby ołtarze i stoły ofiarne. Ciekawostką jest obecność otworów w ścianach, przez które kapłani nawoływali do ludu, udając wolę bogów.

Mnajdra znajduje się kilkaset metrów poniżej Ħaġar Qim. Ta świątynia jest starsza od Ħaġar Qim i powstała na przełomie III i II wieku p.n.e. Mnajdra zbudowana została na nierównym odcinku wybrzeża. W jej skład wchodzi trzy świątynie i znajdujący się przed nimi, służący do zgromadzeń owalny plac. Będąc w środku warto pobłądzić w jej ruinach, by dostrzec niezwykle, wykonane w kamieniu zdobienia.

Dostęp do świątyń jest możliwy, choć występują tu znaczne różnice poziomów, które należy pokonać. Sam teren świątyń jest nierówny, co może stanowić wyzwanie dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Latem od 9:00 do 18:00
Zimą od 9:00 do 17:00

Dorośli 10 euro; dzieci 7,5 euro

35°49'40.3"N 14°26'30.3"E

I Zatoka Św. Pawła

Czas na wizytę w Zatoce Św. Pawła (St. Paul's Bay) i właśnie tam prowadzi nas teraz przewodnik po Malcie. Jest to miejsce **położenia takich miast, jak Quawra, Bugibba, San Pawl il-Bahar i Xamxija**. Z biegiem lat miejscowości te połączyły się w jeden duży organizm. Najpopularniejszą wśród turystów częścią tego organizmu jest miejscowość Bugibba.

Do Bugibby z Valletty można dojechać autobusem numer 45, wysiąść można na przykład na przystanku Bugibba Bay.

W Bugibbie można zobaczyć plac centralny wśród którego zlokalizowane są liczne restauracje i różne atrakcje turystyczne. Z placu już niedaleko na piękne plaże Malty, ale **także do maltańskiego akwarium** i Wieży Qawra, czyli jednej z wież obserwacyjnych zbudowanej za czasów panowania na wyspie Zakonu Maltańskiego. Na Bugibba Bay można także zobaczyć panwie solne, czyli miejsce gdzie wydobywana jest sól morska, a spacerując nadmorską promenadą dostrzec pozostałości obronnych murów Malty, pochodzących z lat 60-tych XVIII wieku.

W Bugibbie występują znaczne różnice poziomów, dostęp do akwarium jest bezproblemowy.

Akwarium: 10:00-18:00

Wstęp do akwarium jest płatny i kosztuje 13,90 euro dla osoby dorosłej i 7 euro dla dziecka.

35°57'31.7"N 14°25'23.5"E

Katedra Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Victorii i Cittadella

Czas poznać Gozo i właśnie tam prowadzi teraz nasz przewodnik po Malcie. Zaczynamy od stolicy wyspy - Victorii, przez mieszkańców często nazywanej Rabatem.

Aby dojechać z Valletty do Victorii, gdzie znajduje się katedra, trzeba wybrać autobus 41 lub 42 i dojechać nim na terminal promowy Cirkewwa, następnie wsiąść na prom w kierunku Gozo, a potem w porcie wybrać w autobus 301 i wysiąść na przystanku Victoria Bay 1.

Największym zabytkiem stolicy Gozo jest **Cytadela i Katedra św. Marii**. Cytadela zlokalizowana jest w centrum Victorii. Jest to ufortyfikowane miasto, które istniało w tym miejscu już od epoki brązu. Cytadela jest w całości wpisana na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Polecamy się przejść po Cytadeli i wejść na mury, skąd roztacza się przepiękny widok.

Znajdująca się wewnątrz Cytadeli katedra za czasów rzymskich była świątynią Junony, a dopiero w czasach chrystianizacji Malty została przekształcona w świątynię ku czci Maryi. Katedra w 1551 roku została zniszczona przez najazd Turków, a następnie w 1693 doszczętnie zniszczyło ją trzęsienie ziemi. Nowa katedra w tym miejscu powstała z datków od mieszkańców i niestety, jak to z datkami bywa, czasami potrafi ich zabraknąć. W tym przypadku zabrakło na kopułę katedry. Brak kopuły zastąpiono trójwymiarowym malowidłem na suficie, które zdumiewa swoją dokładnością do dziś i stanowi fenomen sztuki malarskiej. Tak więc katedra z zewnątrz kopuły nie ma, a w środku już ma. **Prawdziwe 3D z XVIII wieku.** Warto zwrócić też uwagę na polski akcent w tym miejscu, gdyż przed wejściem do katedry ustawiony jest pomnik Jana Pawła II. Katedra jest od 1864 roku siedzibą arcybiskupa diecezji Gozo.

By dostać się do Cytadeli trzeba pokonać strome wzniesienie, a w samym jej wnętrzu znajduje się wiele schodów. Do samej katedry także prowadzą schody.

Cytadela otwarta jest całą dobę, katedra w ciągu dnia.

Wejście na teren Cytadeli jest bezpłatne, za wstęp do Katedry św. Marii należy zapłacić kilka euro.

36°02'46.3"N 14°14'23.7"E

K

Ġgantija

Pozostajemy na Gozo i udajemy się do miejsca kultu. **Ġgantija to kolejna megalityczna świątynia na Malcie.** Uważana jest za najstarsze tego typu zabudowania na świecie.

Aby dostać się do świątyni z Valletty trzeba wybrać autobus 41 lub 42 i dojechać nim na terminal promowy Cirkewwa, następnie wsiąść na prom w kierunku Gozo, a potem w porcie wybrać w autobus 301 i na Victoria Bay przesiąść się w 307 i wysiąść na przystanku Dahla. Będąc już na Gozo, odpowiedni należy pominąć pierwsze etapy podróży.

Ġgantija wybudowana została około 5800 lat temu, a do naszych czasów przetrwały jedynie zewnętrzne mury świątyni, które pną się miejscami nawet na 6 metrów. U podstawy murów znajdują się ogromne, 50-tonowe gązdy i na tej podstawie naukowcy twierdzą, że mury były jeszcze wyższe. Badania wskazały, że świątynia najprawdopodobniej była miejscem kultu płodności.

Ggantija oznacza dosłownie Grotę Giganta i **legenda mówi, że świątynia została wybudowana właśnie przez gigantkę** i to zaledwie w ciągu jednej nocy. Stąd właśnie wzięła się nazwa tej niezwyklej, wpisanej na listę światowego dziedzictwa UNESCO świątyni.

Przed świątynią znajduje się muzeum poświęcone historii tego miejsca, które starsze jest niż Stonehenge i piramidy w Gizie.

Świątynia jest świetnie dostosowana do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

9:00-17:00

Dorośli 9 euro, dziecko 5 euro

36°02'50.1"N 14°16'08.7"E

Inland Sea, Blue Hole i Fungus Rock

Jeszcze niedawno rzesze turystów ściągali w to miejsce tylko z jednego powodu, a tym powodem było Azure Window. Niestety lazurowe okno 8 marca 2017 roku runęło do wody, ale nie zmienia to faktu, że **w tym miejscu wyspy pozostały inne, ciekawe rzeczy.**

Aby przyjechać tu z Valletty należy autobusem 41 lub 42 dotrzeć na prom, następnie autobusem 301 dojechać do przystanku Victoria Bay i przesiąść się w 311, który dowiezie nas na przystanek Dwejra.

Po wyjściu z autobusu, obok restauracji skręcamy w prawo i stromą górką **schodzimy do Inland Sea**. Inland Sea to niewielka zatoczka Morza Śródziemnego, która z otwartym morzem połączona jest małym prześwitem. Zatoka powstała w tym miejscu kilka milionów lat temu, na skutek zapadnięcia się dwóch jaskiń. Z zatoki można się wybrać w rejs widokowy wybrzeżem Gozo.

Nieopodal miejsca, **gdzie niegdyś stało Azure Window znajduje się Blue Hole**, czyli istny raj dla płetwonurków. Blue Hole to głębokie na 7 metrów otwarcie w skale, które ma połączenie z morzem. Dostać się do Blue Hole można poprzez, głębokie na 10 metrów, 15-metrowe jezioro umiejscowione na poziomie morza. Jezioro jest uważane za jedno z najpiękniejszych miejsc do nurkowania.

Znajdujące się w zatoce Dwejra, **wysokie na 60 metrów, Fungus Rock** to wapienna skała wystająca z morza. Fungus Rock jest ciekawe głównie ze względu na grzybki maltańskie (*Fungus melitensis*), które rosną na jej powierzchni. Grzybki w związku ze swoim podobieństwem do genitaliów ludzkich, za czasów panowania na Malcie Zakonu Maltańskiego, były uważane za lek na potencję. Skała i rosnące na niej grzybki były chronione do tego stopnia, że w pobliżu skały wybudowano Dwejra Tower, z której strzeżono skarbu. Za kradzież grzybków groziła kara śmierci. Obecnie skała jest odcięta od Gozo, ale jeszcze do 1815 roku prowadziła na nią prymitywna kolejka linowa.

Do Inland Sea prowadzi stromy zjazd, a do Blue Hole schody. Fungus Rock można obserwować z płaskiego i dostępnego terenu.

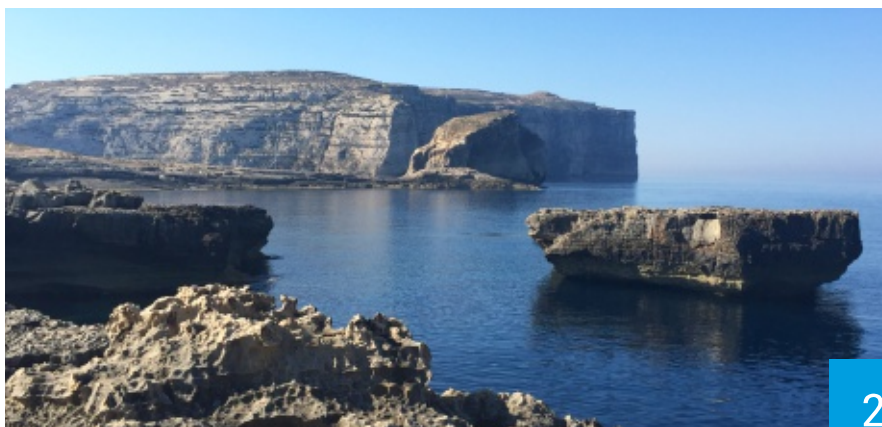
Otwarte całą dobę

Bezpłatne

36°03'08.9"N 14°11'21.4"E

Blue Lagoon na Comino

Nadszedł czas na kolejną wyspę. Comino znane jest przede wszystkim, jako miejsce wypoczynku na Błękitnej Lagunie. Blue Lagoon, nazywane też Krystaliczną Laguną to miejsce, w którym możemy zobaczyć najpiękniejszy kolor wody na Malcie.

Aby dostać się na Niebieską Lagunę należy z Valletty wyjechać autobusem numer 41 lub 42 do portu promowego i stąd wykupić rejs na Comino u prywatnych przewoźników.

Laguna to cieśnina pomiędzy dwoma maltańskimi wyspami i jej krystaliczne czyste wody, piaszczyste podłoże i bogactwo życia morskiego sprawiają, że jest jednym z najchętniej odwiedzanych przez turystów miejscem na Malcie. **Przy Blue Lagoon znajduje się plaża** oraz niewielki port, do którego cumują łodzie turystyczne.

Na Blue Lagoon były kręcone sceny między innymi do filmu Helena Trojańska.

Poza pięknem błękitnej laguny, na Comino **można także podziwiać liczne groty i klify.**

Plaża przy lagunie nie jest dostosowana

Statki pływają od 9:00 do 17:00

Rejs w dwie strony kosztuje 13 euro dla dorosłego i 6,5 euro dla dziecka

36°00'51.8"N 14°19'26.5"E

Praktyczne wskazówki

- Na Maltę można polecieć z samym dowodem osobistym.
- Waluta na Malcie to euro.
- Na Malcie najlepiej wykupić kartę tallinja i podróżować autobusem. Wszystkie autobusy są dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Na Malcie oficjalnym językiem jest maltański i angielski.
- By zwiedzić Maltę z naszym przewodnikiem potrzeba około 9 dni.
- Na Malcie warto spróbować Kinnie, piwa Cisk, owoców morza i lokalnych potraw z królika.

www.robimypodroze.pl

ZNAJDŹ NAS NA

ROBIMY *My* PODRÓŻE
NA DWÓCH NOGACH I CZTERECH KOŁACH

Rozpowszechnianie bez zgody autora zabronione!

- 2019 -